

Методичний коментар до сюжетної картини

Сподіваємося, що цей тиждень стане маленьким святом, адже розповідаємо про гру — одне з найулюбленіших занять дітей. Завдання педагога — допомогти систематизувати знання, подивитися на гру іншим поглядом, знайти нову інформацію, яка здивує сучасних малят.

Роздивляючись сюжетну картину, запитайте дітей, у які ігри грають мишенята, запропонуйте пригадати їхні назви та записати піктограмами на окремих аркушах паперу (або великих стікерах), а потім класифікувати ігри (наприклад, наклеїти стікери в різні стовпчики таблиці ігор).

- Які ігри схожі одна на одну? Чим саме?
- Чим ігри відрізняються одна від одної?

Запропонуйте дітям показати, які мишенята грають у **спортивні ігри, сюжетні ігри, ігри з правилами**, а потім можна придумати й іншу класифікацію.

Зпитання, які допомагають узагальнити інформацію про ігри:

- Як саме називається гра?
- Що потрібно гравцям для гри?
- Яка їхня мета?
- Чи грали ви у цю гру? Поділіться своїми враженнями. Що було складно? Чому?
- Чи є у цій грі переможець? Як він визначається? Як треба діяти, щоб виграти?
- Хто допомагає гравцям стежити за дотриманням правил гри?
- Чим ця гра особлива?
- Чи є ще на картині схожі ігри? Пригадайте, які подібні ігри ви знаєте. Поясніть свою думку.

Важливо розширити репертуар дитячих ігор, навчити малят гратися в українські народні ігри, стежити за дотриманням правил, вирішувати суперечки, поважаючи одне одного. Наведемо деякі приклади таких ігор.

Українські народні ігри

Сірий вовк

Одна дитина — сірий вовк — сідає на пенючку й сидить, зіщулившись і взявшись рукою за щоку. Ось, мовляв, який я бідний та сумирний!

Решта малят, підходять до вовка ближче, зовсім близенько, нахилиються і вдають, ніби рвуть траву. Та ще й приспівують:

І рву, і рву горішечки,
Не боюсь вовка й трішечки!

І махають на вовка руками, наче кидають нарвані “горішечки”. Вовк підхоплюється і наздоганяє гравця, який стає “сірим вовком”.

Бобер

Діти лічилкою вибирають бобра, мисливця, решта малят стають хортами.

Бобер ховається, а мисливець ставить хортів так, щоб вони не бачили, куди саме бобер заховався. Коли бобра вже не видно, мисливець співає:

Ой ти, старий бобре,
Заховайся добре,
Бо я хорти маю,
На поле пускаю!

Проспівавши пісню раз, він співає так і вдруге — дає боброві час добре заховатися, бо це дуже чесний мисливець. Як проспівав вдруге, гукає: “Хорти з лісу!” Хорти повертаються і прудко біжать шукати бобра. Коли бобер розуміє, що його не бачать, він помаленьку переховується в інше місце. Але хорти в мисливця добрі. Та ще він їх увесь час заохочує:

“Шукай, Сірко!
Лови, Бровко!
Гуджа, хорти, його!”

Нарешті бобра спіймано, і гру починають спочатку, вибравши іншого мисливця і бобра.

Гуси, гуси, додому!

Двоє дітей беруться по черзі руками за довгу лозину від одного її кінця до іншого. Той, чия рука опиниться зверху, гратиме гусячу мати, а той, чия знизу — вовка. Мати виряджає гусей — усіх дітей — на пасовисько (з одного краю галявини на інший), і вони починають “пастися”. Вовк відходить далеченько вбік. Мати враз гукає:

— Гуси, гуси, додому!
— Чого? — озиваються гуси.
— Вовк за горою!
— Що він робить?
— Гуси скубе!
— Які?
— Сірі, білі, волохаті!
Тікайте прудко до хати!

Усі гуси починають прудко бігти додому, а вовк — навперейми, аби когось упіймати. Як вовк упіймає гусака, відводить до себе, а сам кидається за іншими. Як усіх переловить або вже дуже втомиться, тоді вибирають іншого вовка та матір і грають далі.

Міст

Дівчатка стають у дві в колонки, обличчям одна до одної, і беруться вгорі схрещеними руками. Крайня пара проходить під руками інших пар і стає першою, за нею іде пара, яка була передостанньою, і так далі.

У деяких місцевостях ця гра називається “Довгою лозою”, бо в неї теж немає кінця. Припиняється вона за бажанням гравців.

Латки

Діти збираються грати в латки, хтось говорить:

— Давайте грати в латки, — відразу ж б’є сусіда по плечу й тікає, примовляючи:

Латка-битка,
Шовкова нитка,
На мені не була,
На тобі ізгнила!

“Полатаний” переслідує втікача, але не промине “полатати” й іншого, хто потрапить під руку. Вдаривши, каже: “Латка”. “Полатаний” намагається передати латку третьому і так далі. Виграє той, хто залишиться “неполатаним”.

Мовчанка

Ведучий скоромовкою промовляє:

Їду додому
На зелену соломку.
На тій соломці
Сидить жаба.
Хто писне,
Той жабу хлисне,
Мені можна говорити
Сто раз,
А іншому — ані раз.

Усі замовкають. Ведучий намагається кого-небудь викликати на розмову. Хто перший заговорить, той програв.

Дощик

Діти обирають ведучого-кашовара. Він із горщиком та дерев'яною ложкою стає в центрі, ходить по колу і “варить” кашу, “вимішує” її ложкою. Діти, взявшись за руки, ходять навколо нього й речитативом промовляють:

Іди, іди, дощику,
Зварим тобі борщику
У новому горщику.
Тобі каша, а нам — борщ.
Щоб густіший ішов дощ.

Малята зупиняються, а кашовар, заплющивши очі, обертається, піднявши руки з горщиком догори. Потім прямує до дітей. Комуś із них віддає горщик, не розплющуючи очей. Кому випаде, той стає кашоваром, веде гру далі.

Коли гра набридає, діти зі словами:

Дощику, дощику, перестань!
Ми поїдем на баштан,
Та візьмемо диньку,
Усім по шматочку,
А тобі — ціленьку!

Підстрибуючи на одній нозі всі розбігаються.

Піжмурки

Насамперед визначають, кому жмуритись, а кому ховатися: один із гравців сідає на землю і виставляє коліно, на яке решта гравців кладуть по одному пальцю, і той, що сів, кладе свій палець, промовляє лічилку та по черзі торкається кожного пальця:

Котилася торба
З великого горба,
А в тій торбі
Хліб, паляниця,
Кому доведеться,
Тому і жмуриться.

На чий палець припаде останнє слово, той і буде ховатись. Останній гравець буде жмуритися.

Він затуляє очі та обличчя руками. Всі ховаються. Той, що жмуриться, запитує “Чи вже?”. Коли ж не почує ні від кого відповіді, встає і починає шукати. Кого першого знайде, той і жмуриться далі.

Плетений шум

Це одночасно і гуртова гра, і танок. Усі беруться за руки і стають півколом. Середня пара підносить з’єднані руки догори — це “ворота”. Крайні діти об’єднуються у пари (діти йдуть з різних боків півкола) і пробігають у ворота. Коли доходить черга до середньої пари, то вона перекручується під своїми руками, і гра йде далі. Шум то заплітають, то розплітають, співаючи таку пісеньку:

Ой нумо, нумо
В плетеного шума.
Як наша мати
Буде заплітати.
Заплетися, шуме,
Заплетися,
Хрещатий барвінку,
Розстелися.

Ой нумо, нумо
В плетеного шума.
Як наша мати.
Буде розплітати.

Розплетися, шуме,
Розплетися,
Хрещатий барвінку,
Розстелися.

Так повторюють, поки награвуться.

Дзвіночок

Діти обирають “дзвіночок”. Решта гравців, узявшись за руки, стають довкола нього. “Дзвіночок” грудьми з розгону або, налягаючи на руки будь-яких двох сусідніх гравців, вагою

власного тіла намагається розірвати “ланцюг”, що оточує його. Розірвавши, тікає, а інші учасники гри ловлять його. Той, хто спіймає, стає “дзвіночком”.

- Як ви вважаєте, у які ігри краще гратися на вулиці, а в які можна і вдома? Чому?
- Які ігри потребують активних рухів, а в які бавляться сидячи?
- Які галасливі ігри ти знаєш? А які тихі?
- У які ігри може бавитися одразу багато дітей, у які граються парами, а в які можна й самостійно?